

САНА ОЛОХ

ХАБЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

● № 18 (7091) ● 1991 жыл, Олуныу 7 күнө, Чэппинер ● Сыналга 8 харчм

ЫАННЫК ФЕРМАЛАРЫГАР

(Тохсунуу 29 күнүнээди туругуна)

Бастагы кблоннада — күннээди валовой мам (центнеринэн), иккиске — билгиги ынар ынах ахсыт, тан тобо үүт ылымдыкта (килограммынан), үнүснэ — үүт орто сыта (бырыһыанынан), төрдүс — үүт сүрдэ, бөһиснэ — үүт табаарына (бырыһыанынан).

Карл Маркс	13,4	4,1	4,5	II	72,3
Субуруускай	15,5	3,3	4,3	—	93,5
Хатылы	8,3	4,4	4,2	II	92,7
Волтоно	7,2	2,5	4,5	II	94,4
Эрилик Эристини	27,7	4,2	4,1	—	83,3
Холтодо	10,5	5,5	3,8	II	83,8
Хадаар	6,5	4,7	3,8	II	69,2
Хайахсыт	5,4	3,3	4	II	90,7
Чакыр	7,6	4,8	4,1	I	84,2
«Чурапчы»	13,0	2,3	4,3	—	87,6
Сыланг	5	1,4	4,8	II	94
Килэҕи	1,8	1,6	4,7	I	100
Арыылаах	3,6	4,8	4	I	77,7
Түөһэ	2,8	8,1	3,9	I	80,7
«Мындааайы»	24,3	6,2	3,7	—	80,6
Болугур	14	6,2	3,8	II	82,1
Солоньев	9,6	6,4	3,7	I	81,2
Хахылаах	0,7	4,3	3,9	I	42,8
«Мугудай»	6	3,3	3,7	—	100
Маралаайы	1,3	1,7	4,3	I	100
Төлөй	4,7	4,4	3,7	I	100
«Бахсы»	4,9	1,4	4,3	—	75,5
Чыаппара	1,5	1	5	I	66,6
Толоон	3,4	1,7	4,1	I	79,4
Оройуон үрдүнэ	104,8	3,6	4,1	—	83,9
1990 с.	116,2	3,7	4,2	—	91,4

Иннинээди нэдиэлэ туһааннаах күнүн кытта тэҥнээтэххэ үүт валовой 8,7, үүтү государственного туттары 2 центнеринэн үрдээтэ. Оттон хаачыстыбаннай көрдөрүүлэр таһнары түстүлэр. Үүт сыта, табаарына туһааннаабынан 0,052 уонна 4,3 бырыһыанынан нэтиаатылар. Ааспыт сыл бу кэминээбиттэр үүтү валовой мамын 11,4, государственного туттары 21,8 центнеринэн, үүт табаарына 7,5 уонна үүт сыта 0,068 бырыһыанынан мамынахтар.

Оройуон совхозтарыгар, үүнэринэн, 433 ынах төрөөтө. Барыта 2907 ынах ынар.

Кыстык ааспыт ыйдарыгар хойутаан үлээтилэбит аһылык сыахтара (олор да алтыһахтар эр) барыта 2829 тонна, олору таһынан 25 көрмөхүнэ 7002 тонна бордунукуһу астаатылар. Итигэртэн атын экин аһылык туһаныллыбата.

Р. СОФРОНОВА,
ОАПХ диспетчерэ,
зоотехник.

БҮГҮҥҮ НҮӨМӨРГЭ

«Политический клуб» рубрика үлэтин сабыллар. И. Оконешиков: «Коммунизм — утопия» динилэрин утарыбын» — 2-с стр.

«Кылааннаах салаааччылар» сүбэлэрин түмүллэрэ буоллар, тугу да тулутуо суох этилэр — 3-с стр.

Кыһынны агрономической дыаһаллар

Ааспыт сылга совхозтар баары көтөхүү, хайдымалы хорутуу былааннарын толорботохторо. Ол үүнүүнү ылымна улахан охсуулаах буолуохтаахтар. Мэлдьи санатыһы, өйдөтүһүү буолар даҕаны, оттоһун, кыстыкка бөлөмөнүн, хомуур үлэлэрэ кыйтарбатылар дии, сыһа-халты туттары тахсар.

Быйыл оройуонга 13500 гектарга хаары чингэттин ытыахтаахпыт. Ол иһигэр 6500 гектары — бааһынада, 7000 гектары — ходоһада. Тохсунуу 31 күнүнээди туругуна хаары чингэтти 2580 гектарга ытыллына. Ити иһигэр Карл Маркс — 900, Субуруускай — 400, «Мугудай» — 380, «Мындааайы» — 900 гектарга. Оттон сазайы элбэх былааннаах Эрилик Эристини аатынан совхоз, ону тэнэ «Чурапчы», «Бахсы» совхозтар үлүн олох даҕаны сагалыы иһиттэр. Быйыл хаар халын, ону саакы тыаллар-куустар түһүөхтөрүннүнэ харыстырдымы дьаһаныахха наада.

Бааһынада 36800 тонна органической уогуруду киллэриллиэхтэх. Ити иһигэр 1800 тонна — сибиһэй, 18800 тонна — күр ноһом. Оттон тохсунуу 31 күнүнээди туругуна Карл Маркс аатынан совхоз 548, Субуруускай — 400, «Чурапчы» — 50, «Мындааайы» — 130 эрэ тонна ноһому киллэрдилэр. Онон дьыл оройо ааһыар диэри сородуахытын оройуон үрдүн баара-суога 3 бырыһаан толорон иһэбит. Совхозтар агрономнар, үрдүк үүнүү аэноларын үлэһиттэр бу бааһыныны муоратар дьаһаллары ылыах тустаахтар.

Быйлыгы ыһыага, былаан быһыытынан, 1140 тонна сыма бурдун наада. Оттон биллэһитэ 935 тонналаахпыт. Ол иһигэр Карл Маркс аатынан совхозка 100, Субуруускай

аатынан совхозка 40 эрэ тонна сыма кондициялаах. Оттон ордуга сорого сиһигинэн, сорого ырааһынан, сорого тахсытынан ирдэбилгэ элпистээбэт. Биллэһити туругуна Субуруускай аатынан совхозка 47, «Мугудайга» — 147, «Чурапчыга» — 117, «Бахсыга» — 100 тонна сыма тийбэт. Ону Золотинкатан, сорохтор «Мындааайы» совхозтан ылыахтаахтар. Бүгүңгү күнүнээххэ 570 тонна дьаһыһын, 345 тонна эбисэ сизмэлээхпит. Эрилик Эристини аатынан, «Мугудай», «Чурапчы», «Бахсы» совхозтар эбисэ сизмэтэ суох олоороллор. Оттон Субуруускай аатынан совхоз баара-суога 5 тонналаах. Хааһыныбалар салаааччылар ону ыһыгыны суолу баттаба быһаараллара наада.

Эрилик Эристини аатынан совхоз 1160 тонна сизмэлээх сизмэтти бора-бизрэлэппиттэн 80 тонна 62 бырыһаан, оттон ордуга 20 бырыһаан тахсылаах. Онон сизмэ оҕостор кыахпыт суох. Ол иһин иһин сири бурдугун үүнэрингэ сизмэни атын сирдэртэн эрдэттэн хаачыһах тустаахпыт. Ааспыт сылга эрилингэр сизмэлээх олгөмүк үүнэрибиттэрэ. Ол тыһан баар сага үүнүүнү көрүү-харайыы куһаҕаныттан манньи балаһыһына тийдибит. Ити кондициялаах диир 140 тонна сизмэлээхтэн Карл Маркс аатынан совхозка 18,5 тонна сизмэ кылаастаах, оттон ордуга үһүс кылаастаах.

Кыһынны агрономической дыаһаллар былааннарын толорууттан, көрдөбүтэ эппистир сизмэни хаачыһаһыттан сиртэн турунтаах үүнүүнү ыһыа түтүлүктээгин умкуе суох тустаахпыт.

Е. КОРАКИНА,
ОАПХ кылааһынай агронома.

ОРОЙУОН ҮЛЭНЭН ХАРДЫЫЛАРА

1990 жыл түмүктөрү

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Оройуонга тутулууга суох балансалаах үс промышленнай предприятие бар: эт-үүт комбината, типография уонна маһы таҕастыыр комбинат. Киллэр 4201,7 тыһ. солк. табаарынай бордунукуһу баһы оҕордулар. Ол 1989 сылы кытта тэҥнээтэххэ 302,7 тыһ. солк. ордух.

Эт-үүт комбината сыта суох бордунукуһу 300 тоннаны оҕордохтаахтын 152,8 тоннанан төлөрдө. Ол онугар 28,7 тонна сүөгэй былланы таһынан оҕордулун нэтиһиннээ атыһылаах, райпотребсоюзка бөлөмнүн биэрэр былааннаах эки 53,3 тоннанан, үүт бордунукуһулар 64 тоннанан, арыһа 14,6 тоннанан аһара толордо.

Промышленнай предприятиелар бөлөмнүн биэрэр дуоһуулардаах абаһаэтэлиһиттэрин баары толордулар.

Үлэ оҕорон таһаарыыта иннинээди сылтан эт-үүт комбинатыгар 4637, типографияга 576, маһы таҕастыыр комбинатта 196 солкуобайынан улаатта. Биир рабочай ыйдаагы орто заманаа бу үс предприятиеда ортотунан 447 солк. тэҥнээр буолла. Типографияга — 317 солк.

1990 сылга 2114 үлэ күнэ ыадыһыттан сүтэрилиннэ, ити 16 рабочай төгүрүк сылга үлээбэттөөр тэһинээр. 46 рабочайдаах маһы таҕастыыр комбинатка 654 үлэ күнэ сүтэриллибит.

ТЫА

ХАҤААҤЫСТЫБАТА

Тохсунуу бастагы күнүнээди туругуна оройуон үрдүнэ 27181 ынах сүөһү, 3755 сибиһиньэ, 13258 сылгы баар. Кэ-тэх хаһаайыстыба суотугар 1989 сылтан ынах сүөһү ахсаана 2198, сибиһиньэ 1304, сылгы 400 төбөнөн эбиллэнэ. Ол эрэри хаһаайыстыба үс ыһыммытан биһрө, эбэтэр 2032 хаһаайыстыба, сүөһүтэ суох.

Совхозтартан Субуруускай аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар ынах сүөһү былаанын толорботулар, оттон ынар ынах былааннаах сыах «Мугудай» совхоз эрэ төлөрдө. Сылгыны нитан былаана оройуон үрдүнэ 133 төбөнөн туолбата, ол иһигэр Эрилик Эристини аатынан совхоз 210, «Чурапчы» совхоз 215, «Бахсы» совхоз 115 төбөнөн толорботулар. Биз ахсаан иннинээди сылтан 472-нэн сарбылына. Аччааһын бары совхозтарга таһаарылына. Сибиһиньэ ахсаана баара-суога 106-га эрэ тийдэ. Субуруускай аатынан совхоз үс сыл устата сибиһиньэни иһити көрөн бары, 1990 сылга, көчөттөөх салаанан ааһан, эстэ.

Ньирэй, кулун деловой тахсылаары туһааннаабынан 65,5 уонна 69,9 бырыһыаннарга тэҥнээтилэр. Сыл устата 5928 ньирэй, 4842 кулун төрөөтө. 1990 сылга совхозтарга ынагы иһкүс-эстэнэ сизмэлээхти графига 79,7 эрэ бырыһыан туолла, эбэтэр ынах 46 эрэ бырыһыан иһкүс-эстэнэ сизмэлээхти хабылына.

Сыл устата 670 ынах сүөһү, 166 сылгы кэ-һүһүннэ оло, ити иһигэр

474 ньирэй, эбэтэр төрүүх 8 бырыһыан. Иннинээди сылтан өлүү 261 төбөнөн аһааһытын да иһин, ордух албох өлүү Субуруускай аатынан, Эрилик Эристини аатынан, «Чурапчы», «Мындааайы» совхозтарга таһаарылына. Волтоно — күрдүк кыра өдөлөннө 74 тобо өлө, барыта — сака төрүүх.

Үүтү ыһыһыга оройуон былаана 158 тоннанан туолбата, ол эрэри иннинээди сылтан үүтү мама 525 тоннаан эбиллэнэ. Субуруускай аатынан совхоз былааннаах 132 тоннанан кыйбата. Ааспыт ырыһыларга бөлөмөһүтүн күрдүк, Хадаар, Хайахсыт, Чакыр, Килэҕи, Арыылаах, Хахылаах өдөлөннөлөр. Үүтү ыһыһыга мөлөхтүн үлээһитилэр Төлөй өдөлөннө ааспыт сылтан 21 тоннанан таһнары түһэрдэ.

Оройуон государственного 2475 тонна эти, 9732 тонна үүтү туттаран, былааннары туһааннаабынан 85 уонна 272 тонна аһара толордо. Нэтиһиньэ 213 тонна эти, 538 тонна үүтү туттарда. Иһигэр совхозтар былааннарыгар 70 тонна эт, 475 тонна үүт аабылына. Ааспыт сылы кытта тэҥнээтэххэ, 460 тонна эт, 369 тонна үүт ордуун туттарылына. Эт былааннаах совхозтар баары толордулар, оттон үүт былааннаах Субуруускай аатынан, «Чурапчы» совхозтар толорботулар. Хатылы, Волтоно, Хадаар, Хайахсыт, Килэҕи, Арыылаах, Түөһэ, Хахы

лаах өдөлөннөлөрө государственного санааһына таһаарынан тохтулар. Үүт табаарына 89,5 бырыһыанга тэҥнээр. Государственного туттарылыбыт үүт 48 бырыһыан бастагы суорталаахы барда. «Мындааайы», «Мугудай», «Бахсы» совхозтарга туһааннаабынан 79, 68, 70 бырыһыан эбит буоллаҕына, ити Карл Маркс аатынан совхозка баара-суога 9, Субуруускай аатынан совхозка 28, Эрилик Эристини аатынан совхозка 39 бырыһыан эрэ, 259 тонна үүт сүрдүтэр эппистээбэт, ити иһигэр аһаардас Субуруускай аатынан совхозка — 137-тэ.

Совхозтар государственного 3697 ынах сүөһүнү туттарытыттан 81,5 бырыһыан үрдүк уоһуулааһын барда, сүөһү орто ыһааһына 334 кг тэҥнээтэ, ити Карл Маркс аатынан совхоз — 300 кг. Совхозтар общестественнай аһыһыка бериллэр үүт лимити сыта туһааннаах хаалгылар оттон эт лимити 52 тонна аһара ороскуоттаатылар. Холбоһор, Карл Маркс аатынан, Субуруускай аатынан уонна «Чурапчы» совхозтарга оҕо тэриһэлэритэр 100 центнер үүт лимити көрүлүбүттэн сыһах 16 центнери туһанылар.

Түүлээххэ Субуруускай аатынан, Эрилик Эристини аатынан совхозтар былааннарытан толорботохторун түмүтэр оройуон, ааспыт сылаабытаагар 22 тыһ. солк. ордуун туттарытын үрдүнэн, государственного 10 тыһ. солк. иһэтээх хаалла. Ааспыт сайын үүнүү мөлөһүн түмүгэр государственного кытта ахсаан хоргуолууһа 51, оҕуруот аһытар 22 эрэ бырыһыан (Бүгүңгү 3-с стр. көр).

Т. КАРДАШЕВСКАЯ

М. СИДОРОВА.

